

De Werken van Barmhartigheid (2) - De vreemdelingen herbergen

Lezing

Jezus vertrok vandaar en ging naar de streek van Tyrus en Sidon. Hij ging een huis binnen en wilde niet dat iemand het te weten kwam, maar Hij kon niet onopgemerkt blijven. Een vrouw wier dochtertje door een onreine geest was bezeten, kwam dan ook, zodra ze van Hem gehoord had, naderbij en wierp zich aan zijn voeten. De vrouw was een Helleense van Syrofenicische afkomst. Zij vroeg Hem de duivel uit haar dochter uit te drijven. Hij sprak tot haar: "Laat eerst de kinderen verzadigd worden, want het is niet goed het brood dat voor de kinderen bestemd is aan de honden te geven." Maar zij had een antwoord en zei Hem: "Jawel, Heer. De honden onder tafel eten immers van de kruimels van de kinderen." Toen sprak Hij tot haar: "Omdat ge dit zegt, ga heen, de duivel heeft uw dochter verlaten." Zij keerde naar huis terug, trof haar kind te bed en bevond dat de duivel was heengegaan. Mc 7, 24-30

Toespraak

Goeiemorgen iedereen,

Een paar jaar geleden vertelde Inge Cordemans dat iemand vanuit een parochiegemeenschap iets wilde zeggen over mij, mijn naam niet kon vinden en Inge hielp door te zeggen... 'die vreemde' die in het bisdom werkt... hoor: niet West-Vlaamse... en ze zo wist dat het over mij ging...

en een tweede anekdote:

Toen ik met Blessing voor het eerst aan tafel zat, keek ze met een bedenkelijke blik rond in mijn living. Toen ik zag dat vooral de plantenhoek haar aandacht trok en ik haar vroeg waar ze naar keek, zei ze voorzichtig: die plant (een bananenboompje) groeit in Afrika overal buiten en overwoekert alles als je niet oppast... en ik zag haar denken 'en jij zet dat in een pot in de living... hoe vreemd doe jij?'

Twee voorbeelden die me direct te binnen schoten en die me sterkten om vandaag als ervaringsdeskundige iets te zeggen over het thema 'de vreemdeling omarmen en als vreemdeling omarmd worden'... twee zijden van hetzelfde verhaal, lijkt mij en dat ga ik proberen te verduidelijken.

Eerst wil ik stilstaan bij het evangelie van vandaag en samen met u ontdekken welke sleutel ons hierin aangereikt wordt. Het stukje uit het Marcusevangelie dat we net hoorden, hoort thuis in een verhalenreeks waarin telkens opnieuw de spanning naar voor komt tussen het vasthouden aan de joodse wet, en Jezus die pleit voor het volgen van het geweten of het hart van de mens centraal zet. Een spanningsveld dat precair werd in de eerste christengemeenschap en dat draaide om de vraag: kunnen heidenen aansluiten bij de gemeenschap die zich verzamelt rond Jezus, hoor: laten we die vreemden toe... of blijft de gemeenschap rond Jezus gesloten en dus beperkt tot joden die Jezus als hun Messias zien?

Bekijken we het antwoord dat het evangelie vandaag geeft:

Jezus gaat naar Tyrus ... naar niet-joods gebied, maar een streek waar de joden wel aanwezig waren, een eigen gemeenschap vormden en zich eigenlijk afsloten van wie anders was. We kunnen veronderstellen dat Jezus bij hen verwacht werd en dus een huis van één van hen binnengaat. Maar Jezus komt blijft niet onopgemerkt, zegt de tekst en een 'vreemde' vrouw glipt mee naar binnen en werpt zich voor Jezus voeten. Haar dochter heeft hulp nodig en de vrouw doet wat moeders dan doen, nl. aanspreken wie ze denkt dat haar kan helpen.... al is Jezus voor haar waarschijnlijk ook een vreemde over wie ze alleen maar horen vertellen heeft. Toch put ze uit dat horen over Jezus vertrouwen om hem hulp te vragen voor wie haar heel na aan het hart ligt: haar dochter.

En als eerste antwoord krijgt ze een nogal flagrante afwijzing. Het brood is voor de kinderen bedoeld... de joden dus... en niet voor de honden... de heidenen of vreemden. Jezus en/of de eerste christengemeenschap beleefde in eerste instantie zo hun zending: als een missie naar gelovige joden die uitkeken naar de komst van de Messias.

Gelukkig is de Serofinische vrouw een pittige madam die zich niet zomaar opzij laat zetten en hem van repliek dient. De hondjes onder de tafel eten ook van de kruimels van de kinderen, zegt ze. Wat ze hier doet, is goed gevonden en wijs... Ze respecteert nl. Jezus allereerst in zijn keuze, gaat niet in tegen zijn liefde voor de joden. Maar ze nodigt hem uit om verder te kijken en zich te openen voor en te verbinden met degenen die van de kruimels kunnen leven. Mogen we hier zien hoe Jezus' zending (en met hem die van christenen) opengebroken wordt van een missie naar een gesloten kringetje 'eigen volk' naar een nieuwe open gemeenschap van allen die zoeken naar echt en bevrijd leven waar geen plaats is voor demonen?

In de lijn van de context van dit stukje evangelie, ziet Jezus wat er leeft in het hart van de vrouw. Hij laat zich daardoor raken en kan van hieruit gewoonten en zijn eigen plannen doorbreken. Onderscheid blijft dan wel bestaan... joden en niet-joden, maar er wordt appel gedaan op een diepere verbinding vanuit mens-zijn en vanuit wat ieder mens beroert, hier concreet het leven van een kind. Het gaat dus niet langer om joden en heidenen, maar om mensen met een verlangen naar leven zoals het door God bedoeld is, bevrijd en vrij...

Het omarmen van de vreemdeling of het omarmd worden als vreemdeling, je door de ander laten raken, hangt hier dus samen met bewuster worden van de eigen blik, gewoontes en aangenomen identiteit. Wat niet verkeerd is en er dus mag zijn, maar net verrijkt wordt door je blik te openen voor de verlangens en behoeften van de ander... om precies dan de rijkdom van een fundamentele laag van samen mens-zijn en wezenlijk toebehoren aan elkaar te ontdekken.

Ik wil dit inzicht een licht laten werpen op het omgaan met en omarmen van de vreemdeling vandaag.

Als er ingegaan wordt op diversiteit in onze samenleving wordt zo vaak een wij-zij denken gehanteerd waarbij het bewaren van identiteit dan gepromoot wordt door zich op te sluiten in het wij van de gelijkgezinden: of dat nu kerkelijk, politiek, leeftijdsgebonden, plaats- of klassegebonden is. Net deze houding staat het beleven van echte identiteit in de weg omdat die zich maar bewuster wordt door de confrontatie met de ander... Het vertrouwde en bekende heeft het andere, het vreemde nodig om open te breken en zo de diepere rijkdom te ontdekken van wat onder verschillen verbindt en er echt toe doet.

Een eerste voorbeeld met een knipoog: was ik heel mijn leven in de Kempen gebleven, dan was ik me hoogstwaarschijnlijk minder bewust geweest van mijn geworteld zijn in de Kempische klei. Net door in West-Vlaanderen terecht te komen, mijn hart te openen voor dat vreemde volkje, heb ik de waarde van de hardwerkende en 'niet-truntende' West-Vlamingen leren appreciëren... en net dit uit mezelf gehaald worden en opengebroken worden, heeft me zeker verrijkt.

Ook in het samenleven met Blessing ben ik me als alleenstaande veel bewuster geworden van mijn waarden en van wat voor mij belangrijk is (bv. Structuur, op tijd komen, orde ook...) en dat is niet verkeerd... Door mezelf hierin te respecteren en te laten respecteren, kon ik ook openstaan voor haar anders zijn: veel minder gestructureerd, met een andere tijdsbeleving en invulling van wat orde is, een andere geloofsbeleving en levenshouding ook.. en net door hierin elkaar te leren kennen en raken, ontdekte ik dat haar manier van zijn mij aanvulde en verrijkte, mij meer in evenwicht bracht. (En daarmee wil ik niet voorbijgaan aan de ergernissen die er ook waren en me deden steigeren tegen 'vreemde' inmenging in mijn huis en mijn leven....)

En dat brengt me bij een laatste gedachte, nl. Dat we de vreemdeling echt niet altijd ver moeten zoeken. Mijn jarenlang meewerken in een enneagramcursus deed me erg beseffen hoe ik zelf in het leven sta en hoe anders anderen de realiteit en situaties benaderen en erop reageren. 9 universele persoonlijkheidstypen die elk met hun blik naar de wereld kijken, elk hun sterktes en zwaktes hebben en die natuurlijk allemaal nog op een unieke manier vorm geven....niet vreemd dus dat de ander vaak de vreemde is: of dat nu een collega, partner, vriend, zoon of dochter is. Maar net in het stilstaan bij en ontdekken van de eigen eigenheid, je laten raken door het anders zijn of vreemde van de ander, word je zelf 'geopend' en kan je de rijkdom leren zien van alle andere manieren van in het leven staan. En het was op die cursussen zo deugdzaam om doorheen dit ontdekkingsproces vaak vanzelf diepere verbinding, mildheid en 'samen' tot stand te zien komen... vanuit een laag van verbindende liefde, die ik Gods liefde noem, en mensen aan mensen toevertrouwt om echt en vrij te leven...

Mensen aan mensen toevertrouwd, dat is waar het om gaat als we de vreemdeling omarmen of als vreemdeling omarmd worden...

En net die gedachte wordt zo schitterend uitgedrukt door Hans Andreus. Een gedicht dat ik graag als slotgedachte nog eens wil laten klinken:

***Je bent zo mooi
anders dan ik,
natuurlijk niet meer of minder
maar zo mooi anders,
ik zou je nooit
anders dan anders willen.***

Ilse Van Gorp
De Lier, 30 december 2018